

Jan Björklund: Almedalstal 2016

Talare

Jan Björklund
Partiledare

Datum

3 juli 2016

Plats

Almedalen, Visby

För en vecka sedan hade jag ett färdigt tal inför ikväll. Talet handlade om skolan, om integration, om försvaret och om jämställdhet i förorderna. Men jag har lagt undan det.

För de senaste dagarna har det för mig känts ännu viktigare att reflektera över något ännu större.

Midsommarafton. Den omvälvande nyheten om Brexit nådde oss på morgonen. Jag stod och hissade den svenska flaggan tillsammans med min son Gustav. Vi var på den västgötska landsbygden. Det var ungefär som jag minns att jag hjälpte min pappa att hissa flaggan när jag var liten. Jag funderade över symboliken med nationalstatens främsta och mest kraftfulla symbol, nationsflaggan, samtidigt som britterna röstade nej till fortsatt europeiskt samarbete.

Självfallet måste folkets utslag i en omröstning respekteras. För resten av EU är den viktigaste frågan just nu vilka slutsatser vi ska dra för Europas fortsatta utveckling.

Nejsidan i Storbritannien fick sitt övertag när debatten alltmer fokuserade på invandringen. Globaliseringen gör att alla länder blir rikare, men visst innebär det att branscher och företag också slås ut. De som upplever sig ha förlorat på globaliseringen har också protesterat.

Världen har just gått igenom den djupaste finanskrisen på 80 år. Mängder av människor har förlorat jobb, försörjning och framtidstro. Människor uttrycker detta missnöje med att rösta nej.

Kom ihåg att i finanskrisen i början av 1930-talet så gick Europa överstyr. Finanskris ledde till konkurser ledde till massarbetslöshet ledde i flera länder till

att människorna röstade fram auktoritära ledare med populistiska budskap. Detta ledde i sin tur till den största europeiska katastrofen någonsin. Den liberala demokratin gick under i stora delar av Europa. Berodde det på att människor var emot demokratin? Nej, det berodde på att människor var kritiska mot att de styrande inte levererade resultat.

Jag tycker Cameron höll många starka tal för EU-samarbetet under veckorna före omröstningen. Problemet är att några veckors agitation för europeiskt samarbete inte blir trovärdigt, när brittiska premiärministrar och toryledare i 30 år inte har gjort annat än kritiserat det europeiska samarbetet. Alla problem i England har varit EU:s fel. Högern tycker att EU präglats av för mycket socialism och vänstern tycker att EU har gått kapitalisternas ärenden. Bryssel har blivit 2000-talets spottkopp.

Men om politiska ledare nästan aldrig talar om fördelarna med det europeiska samarbetet, utan bara om nackdelar, hur ska medborgarna då kunna uppfatta EU som något bra?

Får jag ta ett exempel: svenska Socialdemokraternas ledande EU-politiker Marita Ulvskog har beklagat att briterna lämnar EU. Man undrar varför? Själv har hon under 22 år i princip aldrig sagt något positivt om EU-samarbetet. Inför EU-parlamentsvalet 2014 fick hon frågan hur hon skulle rösta om Sverige på nytt fick folkomrösta om EU, då svarade hon att hon skulle rösta ”nej”. Socialdemokraternas främsta EU-politiker är alltså emot att Sverige är EU-medlem, men beklagar att Storbritannien inte är det. Det finns ett ord för det. Hyckleri.

Många partier och politiska ledare som i grunden är EU-vänliga börjar nu dra slutsatsen att det är dags att försvaga det europeiska samarbetet. Det döljs bakom kodord som att införa ”mer röda kort” eller att EU ska bli ”smalare och vassare”. ”Röda kort” är ett begrepp inom EU för att länder lättare ska kunna lägga in veto mot gemensamma beslut.

I det säkerhetsråd i Förenta Nationerna där Sverige nyss har blivit medlem betraktas det som ett stort problem att fem utpekade stater var och en för sig har veto mot viktiga beslut. Det anses leda till handlingsförlamning. Men vad tror ni händer om 28 EU-medlemmar ska ha mer veto mot enskilda beslut? Svaret är än större handlingsförlamning.

Min slutsats är den motsatta; många människor är besvikna på att EU-samarbetet inte har levererat mer. EU klarade inte av att förebygga finanskrisen som ledde till ökad arbetslöshet. EU har inte lyckats göra Europa tillräckligt konkurrenskraftiga mot ett ekonomiskt snabbväxande Asien. EU har haft svårt att hantera flyktingkrisen. EU har haft svårt att enas om förhållningssättet mot Putin.

De som tror att lösningen på denna besvikelse nu är att försvaga EU-samarbetet är fel ute. Möter vi folkets besvikelse över att EU inte åstadkommit mer, med att försvaga själva samarbetet, så finns det ingen botten. Om EU-samarbetet försvagas, så kommer EU att åstadkomma ännu mindre resultat. Det kommer sluta med upplösning.

Det gemensamma europeiska samarbetet har inte lyckats uppfylla de förväntningar som människor har. Detta är EU:s verkliga utmaning. Ingen ska inbilla mig att det möts bäst med mer röda kort, eller att försvaga EU.

Mitt budskap kommer att avvika från de flesta andra politiska ledare.

Vi står inför stora utmaningar. Jobb och konkurrenskraft där vi utmanas från Asien. Klimatet. Terrorismen. Flyktingkrisen. Ryssland och Putin.

Ingen av dessa kriser löses lättare av 28 stater var och en för sig.

Lösningen är inte mindre av europeiskt samarbete. Lösningen är mer samarbete.

Tillsammans i Europa!

Frihet. Det var längtan efter friheten som var drivkraften i bildandet av den Europeiska unionen. Det var som det starkaste motgiftet mot kommunism, nazism och fascism som de fria västerländska demokratierna valde att gå samman. Deras slutsats efter två världskrig; Aldrig mera splittring. Aldrig mera söndring.

Det var storartat. För uppgiften var grannlaga. Att ena en kontinent som låg i spillror, med sönderbombade städer och krigskyrkogårdar som löper som ett pärlband genom Europa. Svårast av allt, att överbrygga bristen på tillit

människor emellan. Europa var en berättelse om en kontinent som aldrig lyckats sluta fred med sin stora förbannelse; splittringen människor emellan. Den Europeiska unionen kom att bli världens största integrationsprojekt.

Egentligen är det osannolikt. 28 länder i en världsdelen med olika språk, olika kulturer, olika historia, olika religioner och olika värderingsmönster som samarbetar med syfte att aldrig mer bli fiender. Titta på en karta och se de regioner som omger oss; dels Ryssland med sina grannar som tidigare hörde till Sovjetunionen, dels Mellanöstern, och dels Nordafrika. I dessa grannskap råder krig och fientliga stämningar, precis som det gjorde i Europa för 70 år sedan. I Europas närområden drömmer de unga generationerna om att få gå igenom samma process som Europa har gjort.

Kanske blir vi hemmablinda. Kanske är det så att vi själva förstår att uppskatta vårt europeiska samarbete först när det på allvar hotar att gå sönder.

Den Europeiska unionen var ett ställningstagande i en värderingsstrid som pågår än idag. EU valde frihet och demokrati framför förtryck och diktatur, marknadsekonomi och frihandel framför planekonomi och protektionism, fred och tolerans framför krig och främlingsfientlighet. Det är en ideologisk union grundad på de värderingar som liberaler stått upp för i över hundra år. Det är ingen slump att de varmaste anhängarna till detta samarbete i land efter land återfinns i de liberala partierna.

Nu hotas de värdena på nytt. Vi ser hur extremism och populism får fotfäste och sprider sig över Europa. Främlingsfientliga partier har vuxit sig starka. Mänskliga rättigheter sätts på undantag. I Polen och Ungern hotas den fria pressen. Det extremister och populisterna både till vänster och höger har gemensamt är att de vill radera den liberala samhällsmodell som vår union vilar på.

Vi liberaler kommer inte att ge vika. Vi kommer att ta matchen både mot högerpopulister och vänsterpopulister. Den liberala samhällsmodellen och det europeiska samarbetet ska utvecklas – inte avvecklas.

Det finns ett antal utmaningar som vi bara kan lösa gemensamt i Europa. Låt mig nämna några av dem;

För det första: flyktingkrisen.

Det senaste året har varit en hård prövning för det europeiska samarbetet. Den största flyktingkrisen sedan andra världskriget har varit ett faktum. Enskilda länder som Sverige och Tyskland tog ett mycket stort ansvar för att avhjälpa krisen, medan andra länder satt med armarna i kors. Problemet var inte att den Europeiska unionen hade för mycket att säga till om. Problemet var att enskilda länder vägrade ta det ansvar som de borde och istället överlämpade svårigheterna på oss andra. Det är bara EU som kan sätta kraft bakom orden och få fler länder att ta ansvar för migrationen. Flyktingkrisen visar att det inte är med mindre europeiskt samarbete som kriser hanteras. Kriser går bara att lösa tillsammans.

Ett gemensamt asylsystem med legala vägar in måste vara målet.

För det andra: jobben och Europas konkurrenskraft.

Europa har genomlidit den värsta ekonomiska krisen på 80 år. Men det finns en viktig skillnad mellan 1930-talet och idag. På den tiden skötte varje land sitt eget. Det slutade med ett europeiskt sammanbrott. Men inte idag.

Många vill skylla ekonomiska krisen på det europeiska samarbetet. Men sanningen är att Greklands och Spaniens havererade ekonomi inte berodde på EU utan på att de själva fört en oansvarig ekonomisk politik.

EU förbättrar nu sin förmåga att hantera kriser. Både den så kallade finanspakten och den så kallade bankunionen är resultat av europeiskt samarbete för att i framtiden förebygga finanskriser. Finanspakten är till för att förhindra att enskilda länder har obalans i ekonomin. Bankunionen ska förebygga att banker går i konkurs och se till att vanligt folks besparingar skyddas om banker går under.

Sverige har valt att ställa sig utanför såväl bankunion som finanspakt. I bankunionen är alla EU-länder med utom Sverige och Storbritannien, snart är alltså bara Sverige utanför.

Det är dags för Sverige att bestämma sig för att vara med i EU på riktigt. Sverige bör vara en del av Europas kärna. Ett framtida mål är medlemskap även i

eurozonen.

Ingen uppgift för EU är viktigare än att nu trygga jobb, tillväxt och konkurrenskraft. Den bästa tryggheten för löntagare och människor i Europa är inte mer makt åt Europas fackförbund utan att vi skapar konkurrenskraftiga ekonomier med livskraftiga företag som ger trygga jobb.

Massarbetslöshet och vanmakt är grogrunden för extremism. Det är lärdomen från 30-talet och det är lärdomen i dag. Trygga människor blir inte extremister.

EU är idag en av världens största ekonomier. Om vi håller ihop alltså. Det ger svenska företag tillgång till en marknad med över en halv miljard konsumenter. Att det är internationell handel som bygger välstånd, det visste gutarna här på Gotland bättre än de flesta så tidigt som på Medeltiden. Redan på 1100-talet slöt de handelsavtal.

Det frihandelsavtal som EU och USA nu förhandlar är en viktig fördjupning av den transatlantiska länken. Frihandelsavtalet kommer bli världens största.

Vänstern håller emot, frihandel har aldrig varit deras melodi. Tänk att den pollett som trillade ner hos gutarna på 1100-talet, den har fortfarande inte trillat ner hos Jonas Sjöstedt. Det vore faktiskt mer passade om Jonas Sjöstedt förlade sitt tal här på Gotland, inte till Almedalsveckan – utan till Medeltidsveckan.

Det ekonomin i Sverige och Europa nu behöver är mer av liberaliseringar. Ta jobben. Integrationen av våra nyanlända är den stora utmaningen. Ungefär hälften av de nyanlända har låg utbildning. Samtidigt har vi EU:s högsta ingångslöner och lägsta andelen enkla jobb. Ekvationen går inte ihop. Därför behövs startjobb för nyanlända. Startlönen blir lägre men å andra sidan är det bättre att människor lever på egen försörjning än på bidrag. Men det är inte bara arbetsmarknaden. Ta bostadsmarknaden. En sönderreglerad marknad där det inte är lönt att bygga. Svaret från regeringen är att dopa bostadsmarknaden med subventioner. Har de ingen fantasi? Svaren på framtidsutmaningarna stavas alltid mer subventioner. Det är samma med energipolitiken där många tiotals nya miljarder nu ska pumpas in i att bygga nya olönsamma kraftverk trots att Sverige redan har en överproduktion av el, klimatvänlig el.

Vi liberaler är kritiska även till de subventioner som Europeiska unionen lägger

på jordbruket och som slukar en oproportionerlig del av budgeten. Konkurrensen snedvrids. Subventionerna fungerar som konstgjord andning för jordbruket men håller tillbaka viktiga investeringar som istället skulle kunna göras för framtiden.

Regleringar och subventioner. Det är inte så Europa byggs starkt. Det är inte mer planekonomiska lösningar som behövs, det är mer marknadsekonomiska.

Arbetsmarknaden. Bostadsmarknaden. Energimarknaden. Jordbruksmarknaden. De behöver alla mer av marknad och mer av liberalism. Både i Sverige och Europa.

Det går bra för Sverige, säger Stefan Löfven. Det är sant. Efter nio år av Alliansens ekonomiska politik har vårt land en hög tillväxtsiffra. Löfvens egen politik har bara gällt i några månader. För mig som socialliberal så är tillväxt framförallt en möjlighet att skapa livsmöjligheter för samhällets mest utsatta.

Elin är 20 år. Hon lever sedan födseln med en CP-skada. Hon berättar för Expressen hur viktig det är för henne med en personlig assistent. Hon behöver hjälp med att äta och klä på sig, och att förflytta sig, mycket av det som vi andra tar för givet. Vid tjugo års ålder kan hon nu tack vare sina assistenter träffa sin pojkvän utan att mamma måste vara med. Det är frihet.

LSS-reformen, den lag som ger människor som lever med funktionsnedsättning personlig assistans, är en av de största frihetsreformerna som genomförts i modern tid. Men Elins mamma är orolig för att hennes dotter inte ska få den hjälp hon behöver.

Den rödgröna regeringen har givit order till Försäkringskassan att spara på LSS. Elin får tydligen för mycket hjälp.

Om det nu går så bra för Sverige, varför spar regeringen in på samhällets allra mest utsatta?

Stefan Löfven, du borde skämmas!

Europas långsiktiga konkurrenskraft avgörs mer än något annat av skolan. Numera domineras tio-i-topp i Pisa-tabellerna av asiatiska länder. Västeuropa

har sjunkit de senaste decennierna. Sverige har sjunkit i flera årtionden.

Läraryrket är Europas viktigaste yrke. Så har det inte behandlats. Liberalerna drev under Alliansregeringen igenom ett flertal stora och viktiga reformer för att stegvis börja lyfta läraryrkets status; lärarlegitimation, förstelärrareform och en ny lärarutbildning. Antalet förstahandssökande till lärarutbildningarna har ökat med 70 procent sedan 2011, vilket visar att vi är på rätt väg.

Men det behövs mer. Vi har de senaste dagarna presenterat förslag på ytterligare reformer. Vi borde ha högre antagningskrav till lärarutbildningen. Att bara vara godkänd räcker inte. Hur ska den som själv bara är på håret godkänd i matte, kunna undervisa gymnasister i matematik med goda resultat? Den som ska bli ämneslärare på högstadiet och gymnasiet borde avlägga masterexamen i sina ämnen. Det innebär en utökning av ämneskunskaperna.

Den rödgröna skolpolitiken bestod fram till valet 2014 av att kritisera Alliansens reformer. Efter valet har de själva inte någon egen politik. Före valet så hade vi en utbildningsminister, nu har vi tre. På utbildningsdepartementet finns det faktiskt numera fler statsråd än vad det finns idéer. Det händer ingenting.

Gustav Fridolin. Före valet gick han om mig i förtroende hos Sveriges lärare. Han lovade att fixa skolan. På 100 dagar skulle det gå. Men det höga förtroendet har snabbt bytts ut till stor besvikelse. Fridolin påminner faktiskt om veckans huvudperson; att lova allt före valet, vinna valet och sen gå under jorden. Sveriges svar på Boris Johnson.

Kunskapsskolan kan inte vänta. Läraryrkets status måste fortsätta att höjas!

Kommunaliseringen har misslyckats!

För det tredje: klimatet.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Som alla föräldrar så undrar jag ibland hur världen kommer se ut när mina barn blir vuxna och får egna barn. Deras möjligheter i livet och deras frihet kommer vara beroende av de beslut som vi fattar idag.

Man måste förstå att utsläpp aldrig ser nationsgränser. Höga svenska

klimatambitioner som inte möts av liknande åtgärder i andra länder leder till att förorenande företag flyttar dit klimatkraven är som lägst. Det var mot denna bakgrund som den Europeiska unionen inrättade handel med utsläppsrätter. Det innebär att den som smutsar ner ska betala för sig oavsett om utsläppen sker i Sverige eller Tyskland. Vi behöver nu ta nästa steg. En majoritet av utsläppen omfattas fortfarande inte av systemet. Därför föreslår vi från Liberalerna idag en gemensam koldioxidskatt inom unionen. Det ska inte längre löna sig att flytta utsläppen till länder med lägre klimatambitioner.

Putinkajen. Det är så Sliteborna på Gotland benämner kajen där gasledningsrören ska lastas. Rören planeras att läggas ner några mil utanför den gotländska kusten för att frakta gas från Ryssland till Europa. Detta vore mycket olyckligt, både för klimatet och säkerheten. Putin använder rysk gas som hårdvaluta i Europa. Vi har sett det förr. Han kan släcka lyset i de europeiska hemmen och stänga företagens produktion genom att skruva på gaskranarna. Det var så Putin gjorde när han skulle förmå Ukraina att inte närma sig den Europeiska unionen. Vi minns alla Majdantorget i Kiev där demonstranterna vajade med EU-flaggan innan de sköts till döds.

Europa måste göra sig mindre beroende av rysk gas. Ur detta perspektiv ter sig den kärnkraftsångest som vissa drabbats av som mycket världsfrånvärd.

Miljöpartiet har nu dikterat villkoren för energiöverenskommelsen mellan övriga Allianspartier och regeringspartierna. 2040 är i praktiken ett slutdatum för svensk kärnkraft. Men när kärnkraften nu avvecklas i Tyskland ser vi en renässans både för kolkraften och den ryska gasen.

Det behövs inget slutdatum för klimatvänlig kärnkraft. Slutdatum behövs för tysk kolkraft och rysk gas.

För det fjärde; skyddet mot terrorismen.

Hon gråter. Tårarna tar aldrig slut. Rädslan hon känner kan vi aldrig föreställa oss. Hon är en liten flicka, endast några år, hon sitter hopkrupen i röken i bråtet på flygplatsen. Hon skriker och torkar sitt blod. Vid hennes sida ligger en livlös kropp. Det tros vara flickans mamma.

Bryssel. Terroristerna slår till i hjärtat av Europa, i symbolen för det europeiska

samarbetet. Symboliken går inte att ta miste på. Terrorister skonar ingen för att krossa friheten för de som har den eller drömmen om frihet för de som ännu inte fått den.

Många känner oro. Framtidstron är naggad i kanten. Kriget i Syrien. Terrorådaden. Vi ser människosmuggling, kvinnor och barn som utnyttjas och vars liv slås i spillror. Vi ser hur kriminella syndikat förgrenar sig över nationsgränserna, inbrottsligor som turnerar mellan länderna på somrarna.

Den Europeiska unionen har idag ett gemensamt polissamarbete i det som kallas Europol. Men det räcker inte att 900 personer är anställda för att sköta polissamarbete i en union med över en halv miljard människor. Det kan jämföras med amerikanska FBI som har 35 000 anställda för en befolkning på drygt 320 miljoner. Samarbetet måste fördjupas. Det behövs ett europeiskt FBI, ett polissamarbete med både operativa befogenheter och mer av underrättelsesamarbete.

Det är inte mindre samarbete i Europa som skapar mer trygghet. Det är precis tvärtom.

Trygghet skapar vi tillsammans.

Tillsammans i Europa!

För det femte: att stå upp mot Putin.

Med Storbritanniens utträde ur unionen så förlorar Sverige en nära allierad i det europeiska samarbetet. Britterna har i kraft av sin storlek, sitt EU-medlemskap och Nato-medlemskap fört den Europeiska unionen närmare försvarsalliansen Nato. Den transatlantiska länken mellan USA och Europa är nu hårt ansatt.

För svensk del innebär detta att ett Nato-medlemskap blir viktigare än tidigare.

Säkerhetsläget här i Östersjön har försämrats avsevärt de senaste åren. Ryssland rustar upp militärt och hotfulla uttalanden hörs ifrån ledningen i Kreml. Landet har blivit allt mer auktoritärt under Putins ledning. Annekteringen av Krim ska ses som en mycket viktig varningssignal, som visar att Putin inte skyr att överträda internationell rätt för att uppfylla sina syften. Detta är på allvar.

Och det sker i en tid när Sverige under decennier nedrustat det svenska försvaret. Det går snabbt att rusta ner, men man ska veta att det tar tid att rusta upp.

Redan på Medeltiden insåg man Gotlands militära betydelse. Visby ringmur vittnar om den historien. Göran Perssons regering avvecklade hela insatsförsvaret här på Gotland för 12 år sedan. Östersjöområdet och Gotland ligger i själva brännpunkten vid ett ryskt hot mot Baltikum. Här skulle behövas både luftförsvaret och kustförsvaret.

Det försvarsbeslut som regeringen tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna tagit hand på är en stor besvikelse. Sverige behöver en kraftig förstärkning av försvaret, men någon sådan är inte i sikte.

Låt mig vara tydlig. När Alliansen tar över regeringsmakten 2018 så kommer vi liberaler inte att acceptera det nu fattade försvarsbeslutet. Liberalerna kommer inte att delegera bort försvarspolitiken!

Europavänner!

Det är en ödestid för det europeiska samarbetet. Framtiden är mycket osäker.

Folkpartiet, som partiet hette då, var det första partiet att ta ställning till svenskt medlemskap i EG, som det hette då. Då var de flesta andra skeptiska. EU var inget för oss. Men efter att vi enträget argumenterat för att också Sverige är en del av Europa så fick vi med oss skeptikerna. Helt plötsligt var majoriteten av de svenska partierna för. Och visst är det lätt att vara för europeiskt samarbete i medvind när man har alla med sig. Men nu höjer skeptikerna tonläget återigen. Utmaningen är att stå upp för det europeiska samarbetet i motvind. Det ankommer på liberaler att göra det.

Jag tänker på min son Gustav. Jag vill att han, som är född och adopterad från Korea, en dag i framtiden ska stå med sina egna barn och hissa den blågula svenska flaggan på den västgötska slätten. Precis som jag gjorde med honom och som jag själv gjorde med min pappa. Jag vill att han ska känna samma stolthet som jag gör över vårt land och allt som vi står för. Men jag vill också att han ska känna att han är en del av världen, en del av Europa. För det finns ingen motsättning i att vara stolt över sitt eget land och samtidigt vara europé och

internationalist.

För mig finns inget annat. Det europeiska samarbetet är avgörande för våra barns framtid. EU behövs;

EU behövs för klimatet!

EU behövs för jobben och konkurrenskraften!

EU behövs för migrationen och flyktingarna!

EU behövs för att bekämpa brottslighet och terrorism!

EU behövs för att stå upp emot Putin!

EU behövs framförallt för att säkra freden och friheten för våra barn, på en kontinent där bristande samarbete historiskt har skapat katastrofer i varje generation.

Europa blir inte bättre om vi samarbetar mindre. De stora samhällsutmaningarna kan vi bara möta tillsammans!

Tillsammans i Europa!

Tack!

Taggar

2010-tal, 2016, Almedalen, Folkpartiet Liberalerna, Liberalerna, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jan-bjorklund-almedalstal-2016>